

Kattens historia

Återutgivning av text från 1874

En gratis publikation från
e-boksbiblioteket.se

Kattens historia
– Återutgivning
av text från 1874

Redaktör: Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-066-0

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken kan du läsa mer om kattens spännande historia.

Du får veta mer om hur katten hyllades i det forntida Egypten samt en beskrivning av hur katten betar sig.

Den här texten publicerades ursprungligen 1874 i den svenska tidskriften ”Svenska Familj-Journalen” med rubriken ”Till kattens naturalhistoria”. Texten publicerades anonymt.

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket.se i oktober 2016.

Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Kattens historia

Den här texten publicerades ursprungligen år 1874 i tidskriften "Svenska Familj-Journalen" med rubriken "Till kattens naturalhistoria". Texten publicerades anonymt.

Vi måste gå tillbaka till historien om det märkvärdiga folk, som byggde pyramiderna, för att få reda på huskattens anor. Hos egyptierna var han ett aktadt och heligt djur; då en katt dog en naturlig död, så uttryckte husets invånare sin sorg på ett både vackert och rörande sätt, genom att skrapa af sig ögonbrynen, hvar på den döde inbalsamerades med kostliga kryddor och bisattes i ordentliga grafgemak. Kattmumier hafva sålunda blifvit preparerade och preserveerade på samma sätt som stora monarker, en heder, som vår tids misser icke kunna glädja sig åt. Om en Faraos undersäte med eller mot sin vilja bragte en katt om lifvet, så rotade sig hela menigheten tillhoppa och slog ihjel honom. Kambyses visste att begagna sig af denna egyptiernas vördnad för sina katter, då han intog Peleusis. Han lät hvarje soldat bära en lefvande katt framför sig som sköld, och stadens försvarare gifvo sig hellre än de buro händer på djuren. Man har gissat att katten för denna helgd och gudomliga vördnad hade att tacka sin egendomliga förmåga att sammandraga och utvidga ögats

pupill från långsträckt till klotrund form – en egenskap, som sattes i förbindelse med månskiftena. Antagandet öfverensstämmer åtminstone med hvad gamla skriftställare omtala, nemligen att egyptierna tillbådo katten såsom symbol af månen eller Isis.

Från Egypten vann katten såsom husdjur en vidsträckt utbredning öfver Europa, hufvudsakligen efter invandringen af råttorna, dessa husets hatade nattliga plågoandar. I civiliserade länder är huskatten den enda medlem af sin familj, hvilken allmänt tämjes och uppfödes i hemmen. Dock bibehåller hvarje katt alltid en viss grad af sin sjelfständighet, och underkastar sig människan blott så till vida, som han finner för godt. Ju mer man sysselsätter sig med honom, ju vänligare han omhuldas, desto större blir hans tillgifvenhet för *familjen*, men ju mer man öfverlemnar honom åt sig sjelf, desto större blir hans kärlek till *huset*, hvori han blifvit född. Lemnas han helt och hållet åt sig sjelf, händer det icke sällan, att han om sommaren alldeles förlöper huset och begifver sig till skogs, der han kan bli alldeles förvildad. Vid vinterns inträde återvänder han vanligen till sitt gamla hem, och medför då äfven de ungar, som under sommaren sett dagen.

Katten är en utomordentligt täck, renlig, prydlig och behaglig varelse. Alla hans rörelser äro mjuka och vackra och hans vighet i sanning beundransvärd. Han går afmätt och kommer så tyst på sina sammetstassar, hvilkas klor äro sorgfälligt indragna, att hans steg äro fullkomligt ohörbara för människan. Redan hans kroppsbyggnad antyder ett djur af högre natur. Han är ett litet nätt lejon, en tiger i miniatyr. Allt hos honom är harmoniskt bygdt, ingen del är för stor eller för liten; derföre faller äfven den ringaste oregelbundenhet hos honom genast i ögonen. Allting är rundt och skönt; hela skelettet

tyder på en utomordentlig vighet och sköna våglika rörelser. Hans sinnesförmögenheter motsvara fullkomligt de kroppsliga: hörseln och känseln äro utomordentligt skarpa och likaså synen. Genom sin förmåga att mycket utvidga pupillen, är han i stånd att se både natt och dag. Luktsinnet är deremot ytterst klen, såsom man ofta har tillfälle att iakttaga. Om man håller en liten råtta inuti handen alldeles framför kattens nos, så visar han inga tecken till att han igenkänner sitt älsklingsrof.

Känsla, stolthet, fåfänga eger katten blott i ringa grad; han är icke något sällskapligt väsen, utan en ensamhetsvarelse; han fröjdas icke öfver någon seger och blygs ej heller öfver något nederlag. Eger han medvetande om någon synd, fruktar han endast straffet. Blir han dugtigt utskämd och pryglad, så skakar han pelsen – och kommer efter några minuter obesväradt tillbaka. Dock känner han sig icke litet smickrad, om man efter ett jagtmästerstycke på en råtta, som han inför i rummet och lägger för ögonen på husets folk, hjertligt berömmar honom. Han kommer då äfven framgent in med sitt byte och visar hvarje gång sin stora konstskicklighet.

Man talar om kattens inställsamhet och falskhet, ja äfven om hans hämdlystnad, dock mycket för mycket. Många kattor äro visserligen icke alltid att tro. De bita och klösa ofta, då man alls icke förmodar det. Men i de flesta fall beror ett sådant förfarande endast på nödvärn, då man äfven alltför ofta falskt och försåtligt plågar dem. Visserligen gör icke hunden något sådant, men hunden är en god tok. Egentligen falska kattor äro sällsynta undantag, som äfven finnas bland hundarna, ehuru visserligen ännu mycket sällsyntare. Hvad som gör människan falsk, gör också de fullkomligare djuren falska.

Vår illustration lemnar en liten nätt bild af kattens familjelif, och påminner oss om en af hans fördelaktigaste sidor. Kattans kärlek till sina ungar är stor och hennes sätt att uppfostra dem verkligen värdt att studera. Man har iakttagit att hon måste lära sig att rätt sköta dem och att de unga kattmödrarna måste undervisas, huru de skola bära sig åt för att behandla sina små. Ett ögonvittne berättar att han sett en gammal katta hjälpa en yngre vid hennes första nedkomst, i det hon afbet nafvelsträngen på ungarna och i den okunniga modrens ställe värmdde och slickade de små. En annan katta hade fått till vana att alltid bära de råttor som hon fångade vid svansen, och hon använde sedermera detta fortskaffningsmedel för att bära sina ungar, när hon blifvit mor. Dervidlag gick det likväl icke så bra som med råttorna, ty kattungarna klöste sig fast vid golfvet och hindrade sålunda modren att bära dem. Kattans egarinna visade henne då huru hon skulle behandla ungarna; hon begrep det ögonblickligt, och bar dem sedan som andra kattor bära sina ungar, d. v. s. genom att med läpparna mildt fatta dem i nackskinnet.

De små kattungarna äro också utomordentligt älskliga och täcka. Ytterst oroliga som de äro, krypa de ännu blinda ur boet och modren måste hemta dem tillbaka. Men ha de blott fått upp ett ögonlock, så kunna de icke längre hållas qvar. De börja med att rulla, springa, smyga, krumma sig; arten röjes redan – det är första början till driften att fånga möss och fåglar. De leka med modrens rörliga svans och med sin egen, då den blifvit så lång att de kunna nå den med framfötterna; de bita till och med i den utan att märka att det är en del af deras egen kropp, liksom barnet biter i sin tumme såsom något för detsamma främmande. De göra de lustigaste språng och de behagligaste vändningar och kunna med sin lek sysselsätta

den allvarsammaste menniska. Så snart de fått ögon, kunna de äfven skilja på godt och ondt, det vill säga vän och fiende. Kommer en hund skällande emot dem, så resa de sig på sina små ben, öppna ett par klotrunda oförfärade ögon, slå ryggen i en liten krumbåge och spotta och fräsa af hjertans lust. De födas som små lejon.

Man har hos djur af högre ordning trott sig spåra en viss känsla för musik, men någon sådan står ej att upptäcka hos katten, utom att han visar en oförställd förskräckelse för hvisslingar, vare sig nu detta kommer af någon påminnelse om hans arffiender hundarna och gatpojkarne eller att hans hörselredskap äro så känsliga att de lida af det skarpa ljudet. Hvad åter angår kattornas förmåga att göra musik, så torde vi kunna förbigå den med tystnad; vi befinna oss alltför nära den månad, då de kringströfvande virtuoserna hålla sina ohyggliga serenader.

Lekande kattor.

Viktiga ord och personer

Isis.

Den främsta gudinnan i det forntida Egyptens mytologi. Gudinnan avbildades ofta med en hatt som utsmyckats med horn och en solskiva.

Kambyses II.

[död 522 f Kr] Persisk kung från 529 f Kr till sin död. Är mest känd för sin erövring av Egypten år 525 f Kr.

Peleusis.

En viktig stad i forntida Egypten som låg vid Nilens utlopp i Medelhavet.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"

- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulla patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)